

СТАНОВИЩЕ

от проф. дбн Бойко Б. Георгиев, Институт по биоразнообразие и екосистемни изследвания при БАН, относно дисертационен труд на тема “Перови акари от надсемейство Analgoidea (Acari: Astigmata) по птици от разред Passeriformes от района на Южна Добруджа”, докторант Невена Годорова Коларова, Биологически факултет, Софийски университет “Св. Климент Охридски”

Представеният за защита дисертационен труд е посветен на актуална тема. Той изучава разнообразието и екологията на слабо проучена група организми – перови акари от надсемейство Analgoidea по врабчоподобни птици от Южна Добруджа. До изследванията на докторанта, в този район фауната на групата никога не е била обект на целенасочено проучване и от него в литературата са съобщени само три вида, събрани от резервата “Сребърна”. Инвентаризирането е едно от приоритетните направления на международната научна програма за биоразнообразието DIVERSITAS (1996). Изследванията, включени в дисертацията, са насочени към разширяване на познанията за фауната на България, таксономията и морфологията на перовите акари, паразит-гостоприемниковите отношения, специфичността и фенологията на представителите на групата. Поради това считам, че изборът на докторантската тема на Невена Коларова е много подходящ и предполага разработката на приносен, интересен и значим дисертационен труд.

Структурата на дисертацията съдържа общоприетите раздели в съответствие с възприетата в нашата страна дългогодишна практика. Уводът ни представя актуалността на тематичната област по убедителен начин. Литературният обзор е представен в две части – първата прави кратък преглед на изследванията по перовите акари в световен мащаб, а втората по лаконичен, но изчерпателен начин обобщава проучванията върху групата в България. Чрез този обзор Коларова ни убеждава, че добре познава основната литература в областта на разработката. Целта и четирите задачи на изследването са формулирани ясно и еднозначно.

В раздела “Материали и методи” с кратък, но съдържателен текст е представен районът на изследването. Авторката е провела 8 експедиции през 2005-2007 г. Събрани са материали от три местонаходища, които са подбрани удачно с оглед на разнообразните местообитания (предимно влажни зони), предопределящи богат и разнообразен видов състав от врабчоподобните птици. Коларова е събрала почти 25 000 екземпляра перови акари от обследваните 512 екземпляра птици от 48 вида. Намирам този материал за достатъчен за целите на изследването. Методите са описани подробно, което позволява да се оценят надеждността и достоверността на получените резултати. Избраните методични подходи съответстват на задачите на изследването.

Централно място в дисертацията заема разделът “Резултати и обсъждане”, представен на 77 страници. Той е структуриран в 4 части, в които последователно са разгледани видовият

състав на птиците – гостоприемници на перовите акари; фаунистичен преглед на установените видове акари; таксономична част, представляваща описание на нов вид перов акар, изпълнена на високо равнище; обстояни биологични и екологични бележки, описващи неизвестни или малко познати особености на групата.

Сред по-значимите оригинални научни приноси на Невена Коларова считам:

- Установяването на 54 вида перови акари в района, от които 30 се съобщават за първи път за фауната на България.
- Откриване и описване в съответствие с международните стандарти на нов за науката вид.
- Откриване на нов гостоприемник за един вид перови акари.
- Събиране на оригинални фенологични данни за 35 вида акари.

Тези приноси могат да бъдат определени като събиране на нова научна информация, съществено обогатяваща данните за видовия състав, таксономията, разпространението, гостоприемниковия спектър, фенологията и екологията на група организми.

Освен оригиналните приноси, докторантката е направила и редица потвърдителни приноси и такива, допълващи информацията за екологията и биологията на видовете перови акари.

Авторката е формулирала 6 извода. Справка за приносите съдържаща 7 точки, които звучат логично и съдържателно.

Коларова е публикувала 2 научни труда във връзка с дисертацията, включително и една в международно списание. И двете статии са отразени в базата-данни Web of Science, т.е. отпечатани да в издания с импакт фактор. С това дисертантката покрива изискването съществена част от докторантския труд да е публикувана. До момента тези статии са цитирани 5 пъти, включително и 3 цитирания от чуждестранни автори. По този начин получените резултати вече са намерили отзвук в международната научна общност на акаролозите.

Към дисертацията имам следните критични бележки:

1. Намирам, че в литературния обзор неуместно са споменати изследванията на докторантката, свързани с дисертацията. Предназначението на този раздел е да бъде обоснована актуалността на целта и задачите на дисертацията, поради което в него не е редно да се включват публикации, отразяващи резултатите от докторантурата.
2. По мое мнение, мястото на раздел “Обща характеристика на групата” е логично да бъде в литературния обзор, а не в раздела “Материали и методи”.
3. Намирам за необичайно смесването на резултати и изводи в раздела “Обобщени резултати и изводи”. По-внимателна редакция на този текст би позволила

всичките изброени 6 точки да бъдат формулирани като изводи, което в момента не се отнася изцяло за първата и втората от изброените точки.

Тези критични бележки имат изцяло редакционен характер и не влияят съществено върху оценката ми за проведените изследвания и получените резултати, която е положителна.

Както се вижда от изложените съображения, представената дисертация е сериозно и задълбочено научно изследване с приносен характер. Без съмнение, в хода на докторантурата Коларова е получила методична и теоретична подготовка и е направила значими научни приноси. Със задоволство отбелязвам, че след няколко десетилетия на прекъсване българската зоологическа общност вече има изграден специалист в областта на таксономията и екологията на перовите акари.

Предлагам на почитаемото научно жури да присъди на основата на дисертацията образователната и научна степен “доктор” по професионално направление 4.3. Биологически науки (Зоология – Зоология на безгръбначните животни) на докторант Невена Тодорова Коларова.

31.03.2015 г.

Подпис:

(проф. дбн Бойко Б. Георгиев)